

NYE VEJE

Nyhedsbrev fra Vidensnetværket

TEMA: PSYKISK SYGE PÅ ARBEJDSMARKEDET

Læs i dette nummer:

Psykisk sygdom er første fokusområde

Undersøgelse viser, at jobcentrene efterspørger mere viden om psykisk syge i relation til arbejdsmarkedet

» Side 3

Tæt kontakt får mennesker i job

Interview med jobkonsulent Jørgen Goul Møller om fem jyske kommuners succesprojekt "Udslusning til job"

» Side 4

Ny lov giver psykisk syge ret til en personlig assistent

Lov om kompensation til handicappede i erhverv er blevet udvidet og vil nu hjælpe flere ind på arbejdsmarkedet

» Side 5

Succesfuld arbejdsfastholdelse for mennesker med stress og depression

Center for ArbejdsFastholdelse i Hillerød har gode erfaringer med at involvere virksomhederne

» Side 6

Trives i jobbet trods angstlidelse

Interview med Stig, hans jobkonsulent og arbejdsgiver, der beretter om Stigs vej i arbejde efter længere tids psykisk sygdom

» Side 7

Lisbeth Barkholt Hansen, Tove Langhede, Anders Reitov og Christa Hauser fra Vidensnetværket.

NYT TILBUD DER SPARER TID OG KRÆFTER

Med Vidensnetværket får jobcentrene nu en sparringspartner i arbejdet med at få borgere med handicap og sygdom i arbejde. Vidensnetværket åbner den 1. oktober 2007, og der er ingen tvivl om, at det kommer på det rigtige tidspunkt.

Mange virksomheder mangler arbejdskraft, og det øger jobmulighederne for et stort antal mennesker med handicap og sygdom. Men det kræver stadig en indsats, og det er

blandt andet derfor Vidensnetværket er sat i verden. Helt konkret er Vidensnetværket et sekretariat med seks medarbejdere, der er klar til at assistere jobcentrene, når flere mennesker

Fortsættes side 2 »

VELKOMMEN

Et fælles mål

Danmark er i en unik situation, hvor der er mangel på arbejdskraft. Det er en gylden chance for de mennesker, der normalt ikke står i første række til et job. Nogle af de mennesker har et handicap eller en sygdom, der gør, at der skal ekstra viden til for at skabe et job, der er langtidsholdbart.

Vidensnetværket har den viden, der skal til for at inspirere jobcentrene, så alle parterne bliver vindere. Det er første gang i den danske beskæftigelsehistorie, at handicaporganisationernes viden får så gode betingelser for at komme til orde. Det er en enestående mulighed for, at vores baglands erfaringer og dømmekraft kommer andre end os selv til gode.

Et job er ikke bare et job. Et job skal matche den person, som er i jobbet, ellers fungerer det ikke i længden. Handicaporganisationerne ved, hvad der er skidt, og hvad der er godt, hvad der virker og hvorfor. Det er den værdifulde viden, som vi ønsker at dele med andre.

Jobcentrenes opgave er at få folk i job. Samtidig skal de sørge for, at resultaterne bliver bedre og bedre. Jobcentrene har allerede erfaringer og viden, som Vidensnetværket kan supplere. Målet må være, at vi sammen får skabt de bedste betingelser for alle de mennesker, der skal i job – uanset hvor svært, det kan se ud.

Med Vidensnetværket bliver der lagt op til en ny form for samarbejde. Som formand for De Samvirkende Invalideorganisationer er jeg overbevist om, at det er et samarbejde, som vil komme os alle sammen til gode. Ikke mindst de mennesker med et handicap eller en sygdom, der skal i job.

Af Stig Langvad, formand for
De Samvirkende Invalideorganisationer

» Fortsat fra forsiden

med handicap og sygdom skal i beskæftigelse.

Vidensnetværket er en del af regeringens handlingsplan fra marts 2006 'Nye veje til arbejde – Hjælp til sindslidende og andre udsatte grupper'.

Viden samlet ét sted

Vidensnetværkets målgruppe er primært jobcentermedarbejdere – ledere, jobkonsulenter og sagsbehandlere m.fl. Men Vidensnetværket hjælper også andre aktører i beskæftigelsesindsatsen samt borgere, der gerne vil videre i deres beskæftigelse.

Med Vidensnetværket er viden om handicap og sygdom samlet ét sted. Vidensnetværket skal ikke ud og opfinde ny viden. Vidensnetværket samler, systematiserer, udvikler og formidler den viden, der allerede er, og bringer den i spil.

Alle informationer på hjemmesiden

På Vidensnetværkets hjemmeside kan man bl.a. finde viden om de enkelte handicap, og

hvad disse betyder i forhold til beskæftigelse. Der er også informationer om hjælpemidler, arbejdsredskaber og ordninger. Man kan finde gode projekterfaringer – hvad virker og hvorfor, og der er inspiration at hente fra personhistorier om mennesker med handicap, der med succes er kommet i job. Desuden kan jobkonsulenter og arbejdsgiveres erfaringer findes på hjemmesiden.

Hjemmesiden udvikles løbende over de næste år, så den kommer til at indeholde endnu flere erfaringer, endnu mere inspiration og endnu mere brugbar viden om handicap, sygdom og beskæftigelse.

Kontakt Vidensnetværket

Hvis du ikke finder, hvad du søger på hjemmesiden, sidder Vidensnetværket klar til at hjælpe dig. Se kontakt-oplysninger på bagsiden. Tøv ikke med at kontakte os. Vi arbejder for samme sag: At flere mennesker med handicap får mulighed for at komme i arbejde.

Vidensnetværket tilbyder:

- Viden om betydningen af handicap/sygdom i forhold til beskæftigelse
- Vejledning og sparring i konkrete sager eller generelt om fx projektudvikling
- Inspiration gennem fx beskrivelser af nytænkende projekter på området og succesfulde forløb
- Overblik over institutioner, centre, organisationer m.fl. på området handicap/sygdom og beskæftigelse
- Kurser for jobcentrene fx om handicap/sygdom og arbejdsevne eller om den gode samtale i relation til et handicap eller en sygdom. Vidensnetværket skræddersyr kurser til de behov, jobcentrene har om handicap/sygdom og beskæftigelse

PSYKISK SYGDOM ER FØRSTE FOKUSOMRÅDE

Lige før påske sendte Vidensnetværket et spørgeskema ud til jobcentrene. Svarene viser, at jobcentrene først og fremmest ønsker mere viden om mennesker med psykisk sygdom.

Formålet med spørgeskemaet var netop at finde ud af, hvilke områder jobcentrene har brug for mere viden om. I spørgeskemaet blev jobcentrene blandt andet spurgt om, hvilke typer af handicap og sygdomme de møder i deres arbejde – og hvor de oplever, at de har behov for mere viden.

Et flot resultat

En tredjedel af de udsendte spørgeskemaer kom retur udfyldte. Det er et flot resultat. Det giver Vidensnetværket et godt udgangspunkt for fremtidens arbejde. Ikke mindst når det gælder samarbejdet med

de statslige og kommunale dele af jobcentrene, som er Vidensnetværkets primære målgrupper.

Der er selvfølgelig variationer i jobcentrenes behov. Den generelle tendens er dog, at det er mennesker med psykisk sygdom, hvor de største udfordringer er i forhold til beskæftigelse. Jobcentrene efterspurgte især mere viden om stress, udbrændthed, depression samt misbrug. Derfor er det helt naturligt, at det bliver blandt Vidensnetværkets første fokusområder, når det gælder indsamling af viden.

Spørgeskema

Formålet med spørgeskemaundersøgelsen er at afdække jobcentremedarbejdernes konkrete videnstøbehov, så Vidensnetværket bliver et brugbart redskab i det daglige arbejde med mennesker med handicap/sygdomme i arbejde.

Nogle mennesker får stillet flere diagnoser eller har et blandingssituation. I de tilfælde beder vi jer medtage personen i forhold til flere af de nævnte kategorier af handicap/sygdomme.

På forhånd mange tak for hjælpen!

Udfyldes spørgeskemaet af kommunalt eller statsligt ansatte medarbejdere?
(Sæt venligst kryds)

Kommunalt ansatte	☐
Statsligt ansatte	☐

Skriv venligst en kontaktperson, som Vidensnetværket eventuelt kan kontakte:

_____

Navn _____ Til nr. _____

Spørgeskemaerne viser desuden, at jobcentrene især har et behov for mere viden inden for ADHD, whiplash, ordblindhed og hjerneskade.

Ikke kun psykisk sygdom

Vidensnetværket omfatter alle de former for handicap og sygdomme, som DSI allerede arbejder med.

Vidensnetværket vil hele tiden have fingeren på pulsen og justere fokusområderne alt efter, hvordan virkeligheden udvikler sig. Og Vidensnetværket er parat til at hjælpe, uanset hvilken form for handicap og sygdom det drejer sig om.

Christa Hauser, leder af Vidensnetværket.

TÆT KONTAKT FÅR MENNESKER I JOB

Fem kommuner i Jylland tog nye metoder i brug, da de vante metoder ikke hjalp borgere med psykisk sygdom tættere på arbejdsmarkedet. Der var en følelse af afmagt hos borgerne og kommunerne – det var på tide at gå nye veje. Projekt "Udslusning til job" blev en realitet.

Jobkonsulent Jørgen Goul Møller.

Ordningen startede som et projekt i januar 2000 og sluttede 3 år senere. Evalueringsperioden var 1. februar 2003 - 30. september 2004. Der deltog 62 personer, og over halvdelen opnåede en eller anden form for tilknytning til arbejdsmarkedet. Projektet blev efterfølgende gjort til en permanent ordning på grund af de gode resultater.

Fleksibilitet skaber tillid

En af de mere utraditionelle metoder i projektet var, at deltagerne altid kunne ringe til jobkonsulenten. De kunne kontakte konsulenten i tidsrummet 6.30 til 16.30 eller indtale en telefonbesked i døgnets andre timer. Jobkonsulenten havde så mulighed for at reagere hurtigt, og dette var vigtigt for deltagerne. Jørgen Goul Møller var jobkonsulent i projektet.

- Jeg har ikke mobiltelefonen åben døgnnet rundt, men jeg vender altid hurtigt tilbage,

hvis en bruger lægger en besked, fortæller han.

Et andet, og for nogen meget kontroversielt element i projektet var, at jobkonsulenten tog på hjemmebesøg. Det er noget, der normalt ikke er tid til. Samtalerne i hjemmet handlede både om personlige problemer, arbejdsopgaver eller om kollegaerne på jobbet.

- Jeg bruger den tid, der skal til. Tid og tålmodighed er vigtige elementer i mit arbejde. De første samtaler handler først om at lære hinanden at kende og opbygge tillid. Det er vigtigt, at man giver sig tid til at lytte til, hvad der bliver sagt, udtaler Jørgen Goul Møller.

Den menneskelige faktor

Projektet gik ikke kun ud på at få mennesker med en psykisk sygdom i arbejde. Det drejede sig også om at få dem i gang med noget meningsfuldt. For nogle

var det at iværksætte aktiviteter den ting, der gav mod på livet.

- Mange af dem, jeg mødte, var utroligt skrøbelige, og de havde mistet troen på sig selv. Flere havde oplevet at blive talt ned til, og nogle oplevede at blive sendt hjem fra hospitalet til ingenting, siger Jørgen Goul Møller.

Som udgangspunkt var det en succes for deltagerne at gennemgå forløbet, uanset hvad det endte med. Nogle blev motive-rede til at komme i behandling for deres sygdom, mens andre kom i job.

Det kan betale sig

Projektet var også en økonomisk succes. Deltagerne skulle kun arbejde i ca. seks uger, for at ordningen var omkostningsfri for kommunen. Generelt set var effekten positiv på mange områder:

- Kommer de i job, betyder det ofte mindre medicinforbrug, færre indlæggelser, mindre pres på det offentlige system og et helt andet liv med livskvalitet. Det kan bestemt godt betale sig at bruge ressourcerne, slutter Jørgen Goul Møller.

Læs mere om projektet i de fem kommuner og evalueringen "Sindslidende og arbejdsmarkedet. En dokumentation af hvad der virker og hvorfor" på www.vidensnetvaerket.dk

Kim Lyhneborg, grøntchef i Prima, Espergærde.

PSYKISK SYGE FÅR RET TIL PERSONLIG ASSISTENT

Mennesker med varige sindslidelser eller kognitive vanskeligheder kan nu få en personlig assistent på jobbet. For mange kan det være lige den støtte, der skal til, for at de kan klare et arbejde.

Tidligere var det ikke muligt at kompensere for de kognitive og sociale vanskeligheder, som mennesker af mange forskellige grunde kan have. Men nu er muligheden her. Lov om kompensation til handicappede i erhverv blev udvidet den 1. juli 2007 på baggrund af et projekt i De Samvirkende Invalideorganisationer. Loven betyder, at lønmodtagere på ordinære og særlige vilkår, selvstændige og ledige kan få en personlig assistent.

Hvad kan assistenten bruges til?

Det kan være hjælp til at strukturere arbejdet, overskue arbejdsprocesser, huske opgaver og fastholde koncentrationen. Assistenten kan også hjælpe med oplæring i arbejdsopgaver samt kontrol af disse. Nogle mennesker har også brug for støtte til at indgå i det sociale liv på arbejdspladsen.

Mennesker med kognitive og sociale vanskeligheder er ikke altid selv i stand til at formulere deres støttebehov. De er nemlig ikke altid selv opmærksomme på, at de fx har svært ved at koncentrere sig eller strukturere større opgaver.

Hvem er assistenten?

Det er oftest en kollega på arbejdspladsen eller lederen, der varetager funktionen som personlig assistent. Men der kan også ansættes en person udefra specielt til funktionen. Det er dog en fordel, hvis assistenten kender til arbejdspladsens kultur og arbejdsprocesser, for så kan assistenten nemmere give en god støtte.

Virksomhederne vil gerne

Virksomheden får et løntilskud som kompensation for den tid, der bruges på funktionen som personlig assistent. Antallet af støttetimer varierer fra person til person.

Kim Lyhneborg, grøntchef i Prima, Espergærde er glad for ordningen.

- Ordningen hjælper mennesker til at lave et rigtig stykke arbejde. Den medarbejder, vi har ansat med personlig assistance, har et godt og meningsfyldt job og er 100 % med på arbejdsmarkedet. Uden denne ordning havde det ikke været muligt, fortæller Kim Lyhneborg.

Samtidig synes Kim, at det er godt for de andre medarbejdere.

- De er overvejende unge mennesker, og de skal jo lære, at alle ikke er lige som dem selv. Det kan de jo ligeså godt lære her, mener Kim.

Læs mere om ordningen på www.vidensnetvaerket.dk

SUCCESSFULD ARBEJDSFASTHOLDELSE FOR MENNESKER MED STRESS OG DEPRESSION

Det er ikke nogen hemmelighed, at en stor del af alle førtidspensioner i dag går til mennesker med en psykisk sygdom. Andre har store vanskeligheder ved at komme i job eller at beholde deres job. Der er simpelthen for lidt viden om psykisk sygdom i relation til arbejdsmarkedet.

Der går næsten ikke en dag, uden at der bliver skrevet og fortalt om den hastigt voksende gruppe af mennesker med psykisk sygdom. Den største gruppe er mennesker med følgevirkningerne af stress og depression. Også svære diagnoser som skizofreni, angst og PTSD er med på banen.

Store konsekvenser

PsykiatriFonden skønner, at en femtedel af den danske befolkning i løbet af livet vil få en depression. Det er altså en sygdom, som berører en stor del af befolkningen. Depression er ofte en tilbagevendende sygdom, og for nogle bliver den kronisk.

Mange depressioner viser sig allerede i 20-30 års alderen. Desværre er der mange mennesker, som venter helt op til 10 år, før de går til lægen med problemet. Der er ingen tvivl om, at en depression har store konsekvenser for den person, der er ramt, for familien og for samfundet.

Nye veje i Hillerød

Center for ArbejdsFastholdelse (CAF) i Hillerød har i to år kørt et projekt for mennesker, der fik svært ved at klare arbejdet. For en stor del var problemerne psykisk relateret. Henrik Nielsen fra CAF fortæller:

- Vi har gode erfaringer med at have gang i flere forløb samtidig. Det kan fx være et behand-

lingsforløb med psykolog, et forløb med fysisk træning og et forløb med arbejdspladsen. Det er vigtigt at involvere arbejdspladsen, så personen bevarer en tilknytning til arbejdsmarkedet. Stress og depression er langvarigt, og det kan være svært for arbejdspladsen at undvære arbejdskraften og forstå, at det kan tage tid.

Henrik Nielsen, CAF.

Kontakt til arbejdspladsen

- Virksomheden har brug for information om, hvad stress og depression indebærer. Medarbejderen har brug for støtte, for når man er syg, er man ikke i stand til at være sin egen advokat. Vi har i projektet blandt meget andet hjulpet med at tage kontakt til arbejdspladsen, holde møder og lave aftaler, siger Henrik Nielsen.

Henrik Niensens råd er at lave en plan for arbejdstid og opgaver. Start langsomt op og vær forberedt på at lave ændringer undervejs. Projektet viser, at en indsats på flere forskellige områder gør en markant forskel for personen.

Fakta om psykisk sygdom

I 2006 blev 42% af alle førtidspensioner givet til mennesker med en psykisk sygdom

Mindst 18% af alt sygefravær har psykisk årsag

200.000 danskere har en depression

Kilder: Ankestyrelsen, CABI og PsykiatriFonden

Gode råd om arbejdsfastholdelse fra CAF

- Undgå fuld sygemelding – delvis sygemelding er en mulighed
- Hold kontakt med arbejdspladsen
- Støt medarbejderen i kontakten
- Lav en plan for arbejdstid og opgaver
- Vær forberedt på at ændre plan undervejs

Få mere information om projektet på www.c-a-f.dk

Marijanne Lindberg, teamleder ved hjemmeplejen på Østerbro.

TRIVES I JOB TRODS ANGSTLIDELSE

Stig lever med en sårbarhed, men lader den ikke spærre muligheden for at klare et job.

- Jeg var meget angst og kunne slet ikke være sammen med andre mennesker, fortæller Stig. Han er 29 år og har en uddannelse som social- og sundhedshjælper fra Køge Kommune. Han havde arbejdet fem år i hjemmeplejen, da han begyndte at få det dårligt pga. usikkerhed omkring arbejdspladsens fremtid. Stig gik ned med en angstlidelse og var tre gange inden for kort tid indlagt på en psykiatrisk afdeling. Han måtte til sidst sige jobbet op.

Det tager tid at vende fokus

Efter tre måneders sygemelding fik Stig tilbudt en arbejdsprøving. Det oplevede han som en hård tid.

- Min arbejdsplads vidste mange ting om mit privatliv, om økonomi, familie og socialt netværk. Rollen, som en der er syg og skal vurderes, gjorde mig meget usikker, fortæller Stig. Han blev

godkendt til et fleksjob og ønskede at arbejde i hjemmeplejen.

- Når en borger kommer til os, har der oftest i en periode været størst fokus på begrænsningerne, forklarer Anne Hansen, der var Stigs jobkonsulent hos Job på Særlige Vilkår i København. I arbejdsprøvingen bliver der set på, hvad personen ikke magter. Når så borgeren kommer hos os, skal vi se på mulighederne og ressourcerne. Der er ofte tale om problemer med selvtilliden. Og det tager tid at vende fokus, siger hun.

Vigtig støtte til at holde fast

Anne og Stig sendte en lang række ansøgninger af sted. Efter kun tre måneder gav det bonus hos hjemmeplejen på Østerbro.

- Stig var meget sympatisk, og jeg ville gerne ansætte ham. Men det med fleksjob vidste jeg intet om, fortæller Marijanne

Lindberg, der er teamleder for Stigs team ved hjemmeplejen.

Anne satte Marijanne ind i reglerne og hjalp med at formulere skånehensynene. Det handlede bl.a. om at holde timetallet på 25 timer. Stig ville gerne have ro og stabilitet omkring sit arbejde og så vidt muligt nogle faste borgere at drage omsorg for. Hjemmeplejen fik en lønrefusion på 50%. Overgangen fra praktikken til fleksjobbet var en vanskelig periode for Stig, men Anne stod også til rådighed efter at jobbet var etableret. Stig mener, det var her, han fik den vigtigste støtte. Det betød meget for ham at blive opmuntret til at holde ved.

Åbenhed hen ad vejen

Stig og Marijanne besluttede, at de hen ad vejen ville afgøre, hvor meget der skulle fortælles om Stigs sindslidelse.

Fortsættes side 8 »

» Fortsat fra side 7

- Som leder bør man kunne få ting at vide om den, der er i fleksjob, uden nødvendigvis at skulle helt ned og bore i, hvad det handler om, siger Marijanne Lindberg.

- Så længe jeg passer mit job, er det ikke noget, der kommer andre ved, mener Stig. Han ville gerne væk fra rollen som én, der har det svært.

- Jeg vidste, at jeg havde Stigs jobkonsulent i baghånden, hvis der skulle blive noget. Men i løbet af kort tid blev Stig mere og mere åben om, hvad der var galt, og hvad han følte. Så vi klarede det meste selv, siger Marijanne. Hun oplever, at Stig

er blevet meget mere åben, glad og positiv. Han mødes med kollegerne efter arbejdet, og nogle af dem var med, da han blev gift. Marijanne Lindberg vil gerne ansætte flere personer i fleksjob og har anbefalet det til sine lederkolleger. Den nedsatte arbejdstid passer fint til hjemmeplejen, hvor der er mest tryk på om formiddagen.

- Løsningen med fleksjob betyder det hele for mig. Det, at jeg kan fungere og har et liv, lige som alle andre mennesker fortjener at have. Det kan godt lade sig gøre, selv om man har været nede at bide i gultæppet. Man kan godt få det godt igen, slutter Stig.

Modelfoto

Stig fik job kun tre måneder efter det første møde med jobkonsulenten.

DSI's medlemsorganisationer: Astma-Allergi Forbundet, ADHD-foreningen, Danmarks Bløderforening, Danmarks Psoriasis Forening, Dansk Blindesamfund, Danske Døvblindes Fællesrepræsentation, Dansk Epilepsiforening, Dansk Fibromyalgi-Forening, Dansk Handicap Forbund, Dansk Landsf. for Laryngectomerede (Strubeløse), Dansk Parkinsonforening, Danske Døves Landsforbund, Diabetesforeningen, DSI-Ungdom, Foreningen for Stammere i DK, Gigtforeningen, Hjernesagen, Hjerneskadeforeningen, Landsf. Autisme, Landsf. LEV, Høreforeningen, Landsforeningen Sind, Landsf. til Bekæmpelse af Cystisk Fibrose, Lungeforeningen Boserup Minde, Muskelsvindfonden, Nyreforeningen, Ordblinde/Dysleksiforeningen i Danmark, Osteoporoseforeningen, PTU - Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkesskadede, Scleroseforeningen, Spastikerforeningen, Stomi-foreningen Copa.

Vidensnetværket er forankret i DSI

En af styrkerne ved Vidensnetværket er, at det er forankret i De Samvirkende Invalideorganisationer – DSI. DSI tæller 32 medlemsorganisationer, der tilsammen har ca. 320.000 medlemmer. Det er ikke tilfældigt, at Vidensnetværket er forankret her. Vidensnetværket bygger nemlig på viden og erfaringer fra DSI's organisationer. Også andre centre, institutioner og personer understøtter Vidensnetværket via en række netværk. Alle disse kontakter gør det muligt for os hele tiden at bringe den nyeste viden i spil.

Vidensnetværket er finansieret af Arbejdsmarkedsstyrelsen. Vidensnetværket er oprettet for perioden 2007 til udgangen af 2010.

Nyhedsbrevet NYE VEJE

Udgivet af Vidensnetværket
Kløverprisvej 10B
2650 Hvidovre
vidensnetvaerket@handicap.dk
www.vidensnetvaerket.dk
Tlf. 36 310 320
Hverdage mellem kl. 9.00-12.00
desuden torsdage kl. 13.00-15.00

Ansvarshavende redaktør:
Christa Hauser

Redigering, grafisk design og
produktion: OHOI Reklamebureau

Oplag: 5.000, 1. oktober 2007
Yderligere eksemplarer kan
rekvireres på tlf. 36 310 320